

WhatsApp, Viber, Telegram, інші месенджери для зручності комунікації.

Використання сучасної методологічної й теоретичної бази психолого-педагогічних наук щодо проектування і моделювання процесу формування лідерських компетенцій іноземних студентів дозволяє розвивати комплекс професійно важливих якостей, знань, умінь і навичок, що зумовлюють успішність лідерської поведінки.

У подальших дослідженнях варто зосередити увагу на інструментальному забезпеченні підходу до формування лідерських якостей у студентів, що визначатиме дії та способи поведінки викладача в навчальному процесі для досягнення стійких результатів і особистісних ефектів навчання для студентів.

Список використаної літератури

1. Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: збірник статей IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 7-8 листопада 2019 р.). – Полтава: Вид-во «Астра», 2019. – С.404-407.
2. Белікова Ю.В. Становлення та переваги емоційного лідерства/ Ю.В.Белікова// Український соціум. – 2012. – № 2(41). – С.7-16.
3. Буряк Т.П. Сучасні підходи до лідерства / Т.П. Буряк. – К.: Наук.думка, 2009. – 200 с.
4. Гармаш С.А. Лідерські якості особистості керівника як запорука успіху / С.А. Гармаш, О.Е. Гашутіна // Управління інноваційними проектами та об'єктами інтелектуальної власності. – 2009. – С. 37–44.
5. Заброцький М.М. Педагогічна психологія. — К., 2000; Психологія: Словарь / Под общ. ред. А.В. Петровского, М.П. Ярошевского. — М., 1990.
6. Карамушка Л.М. Технологія профілактики та подолання комунікативних бар'єрів в організації / Карамушка Л.М., Федосова Г.Л. // Технології роботи організаційних психологів: навч. посіб для студентів вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів післядиплом. освіти / За наук. ред. Л.М. Карамушки. – К.: Фірма "Інкос", 2005. – С. 192-222.
7. Корнієвський О. А. Молодіжний рух та політичні об'єднання в сучасній Україні / Корнієвський О. А., Якушик В. М. – К.: Київ. братство, 1997.
8. Кричевский Р.Л. Психология лидерства / Р.Л.Кричевский. – М.: Статус, 2007. – 542 с.
9. Лозова О.М. Компетентнісний підхід у професійній підготовці майбутніх психологів: монографія/ авт.кол.: за наук. ред. Лозової О.М. – Вінниця: ВІНДРУК, 2014. – 184 с.
10. Чорний А.В. Сучасні теорії лідерства: Загальний огляд та структурна модель/ А.В. Чорний// Наукові записки Національного університету «Острозька академія», Серія «Економіка»: Науковий журнал. – Острог: вид-во НаУОА, 2018. – № 9(37). – С.78 - 84.
11. Шалагинова Л. Психология лидерства / Л. Шалагинова. – СПб.: Речь, 2007. – 464 с.
12. Ягоднікова В. Формування лідерів / В. Ягоднікова // Виховна робота в школі. – 2009. – № 10. – С. 236.
13. Кін О.М. Роль студентського самоврядування у формуванні лідерських якостей особистості студента/ О.М. Кін/ Режим доступу:

СОЦІОЛОГІЧНІ МЕТОДИ ЗБОРУ Й АНАЛІЗУ ІНФОРМАЦІЇ В ЕКОЛОГО-ГІГІЄНИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Саргош О.Д., Катрушов О.В., Матвієнко Т.М.

Українська медична стоматологічна академія

Розглянуто основні питання щодо проведення соціологічних досліджень, методів збору й аналізу соціальної інформації.

Ключові слова: соціологічні дослідження, методи збору інформації.

The main issues of sociological research, methods of collecting and analyzing social information are considered.

Keywords: sociological research, methods of information gathering.

Серед найгостріших проблем сьогодення залишаються екологічні й гігієнічні, які мають велике значення для здоров'я населення України. Не тільки для гігієністів, а й для фахівців інших галузей медицини та біології зрозуміло, наскільки небезпечний «техногенний» тиск на організм людини і навколишнє середовище. Вивченням і розв'язанням екологічних проблем, пов'язаних зі здоров'ям людини, покликані займатися гігієнічна наука і практика, перш за все успішно використовуючи досвід минулого.

Стрімкий розвиток соціологічних досліджень у нашій країні дозволяє зробити висновки з власного досвіду. Цей досвід довів навіть найзатятішим скептикам необхідність таких досліджень і їх велике значення для суспільства [1; 2]. Велика кількість соціологічних досліджень викликала цікавість до них і до літератури про методи збору й аналізу соціальної інформації.

У системі організації досліджень виділяють такі основні етапи:

1. Розробка програми досліджень.
2. Стадія пілотного дослідження: складання методик та їх перевірка на типових об'єктах, а потім перевірка всієї системи збору первинних даних.
3. Вибірка: відбір об'єктів дослідження й одиниць спостереження.
4. «Польова стадія»: масовий збір інформації на об'єктах дослідження.
5. Складання остаточного варіанта програми обробки даних і підготовка даних для опрацювання.
6. Опрацювання даних.
7. Аналіз опрацьованого матеріалу і складання звіту й публікації [3; 4].

Програма соціологічних досліджень – це викладення основних завдань, методологічних передумов і гіпотез дослідження із зазначенням правил процедури і логічної послідовності операцій та перевірки гіпотез.

Якісно розроблена програма – це гарантія успіху всього дослідження і в ідеальному випадку вона містить відповідні елементи.

Методологічний розділ програми:

1. Формулювання проблеми, визначення об'єкта і предмета дослідження.
2. Визначення цілі й завдань дослідження.
3. Інтерпретація основних понять.
4. Попередній системний аналіз об'єкта дослідження.
5. Робочі гіпотези.

Процедурний розділ програми:

6. Стратегічний план дослідження.
7. План основних процедур збору й аналізу первинних даних.

Оскільки соціолог має справу з масовими процесами, він за необхідності оперує різними числовими показниками, які виражають частоту, тривалість і зв'язки між різними соціальними характеристиками. Передумова всіх операцій із кількісними характеристиками властивостей соціальних об'єктів і процесів – первинне вимірювання якісних ознак або їх квантифікація. Будь-яке вимірювання починається з пошуку найпростіших якісних ознак, які могли б бути виражені в деякому числовому масштабі.

Вимірюванням називають процедуру, за допомогою якої об'єкт, що вимірюється, порівнюється з деяким етапоном і отримує числове значення в певному масштабі чи шкалі.

Проблема первинного вимірювання – лише частково математична. Більшою мірою пошук вимірювального інструмента залежить від змістовного, якісного аналізу об'єкта вимірювання. Щоб за певними правилами приписати числа соціальним об'єктам, необхідно з'ясувати їхню структуру і знайти відповідність між нею й інструментом вимірювання. Пошук такої відповідності (гомоморфності) – одне з найважливіших завдань якісно-кількісного аналізу.

Вимірюванню підлягають і кількісні, і якісні властивості соціальних об'єктів. Кількісні ознаки (вік, заробітна платня, освіта в роках навчання) оцінюються досить просто, оскільки ці характеристики мають загальноприйнятій еталон вимірювання. Якісні ж характеристики (соціальна належність, думки людей) не мають установлених еталонів вимірювання. Їх доводиться конструювати у відповідності з природою досліджуваного об'єкта і гіпотезою дослідження. Тому вимірювальні процедури якісних характеристик – це певною мірою винаходи, які, все ж, виконуються певним типовим способом [5].

У соціологічних дослідженнях застосовують усього лише три методи збору інформації: спостереження, вивчення літературних джерел, опитування.

Усі інші методи – це різні комбінації технічних способів, пов'язані з одним із названих способів отримання первинної інформації.

Спостереженням соціологи називають пряму реєстрацію подій очевидцем. Від звичайного наукове спостереження відрізняється тим, що воно керується дослідницькою метою і чітко сформованими завданнями, планується за продуманою процедурою, усі дані спостереження фіксують у протоколах за певною системою; інформація, отримана шляхом спостереження, має підлягати контролю на обґрунтованість і стійкість.

За ступенем формалізованості відрізняють неконтрольоване (нестандартне, безструктурне) і контрольоване (стандартизоване, структуроване) спостереження.

Залежно від положення спостерігача розрізняють включене (дослідник імітує входження в соціальне середовище, адаптується в ньому й аналізує події ніби «зсередини») і просте (дослідник реєструє події «збоку»).

За умовами організації спостереження поділяють на польові (спостереження в природних умовах) і лабораторні (в експериментальній ситуації) [1-3].

Вивчення літературних джерел та їх аналіз – важливий метод збору інформації за формулятивним планом дослідження (для висунення гіпотези і загального розгляду теми) і на стадії роботи за описовим планом.

Опитування – незамінний спосіб отримання інформації про суб'єктивний світ людей, їхні схильності, мотиви діяльності, думки. Застосовують кілька різновидів опитування, зокрема інтерв'ю й опитування за анкетною. Інтерв'ю – це бесіда за певним планом, яка передбачає прямий контакт інтерв'юєра з респондентом (опитуваним). Один із різновидів – це вільне інтерв'ю: тривала бесіда без деталізації запитань, але за загальною програмою. Залежно від цільового призначення виділяють клінічні (поглиблені й тривалі) та фокусовані (короткочасніші). Мета клінічного інтерв'ю – отримати відомості про внутрішні мотиви та схильності опитуваного. Фокусоване інтерв'ю спрямоване на те, щоб отримати інформацію про реакції суб'єкта на заданий вплив. За характером організації можна виділити групові й індивідуальні інтерв'ю.

Опитування за анкетною (анкетування) передбачає фіксований порядок, зміст і форму запитань, чітко визначену форму відповіді, причому відповіді реєструються опитуваним або самостійно наодинці (заочне опитування), або в присутності анкетуючого (пряме опитування).

Анкетні опитувальники класифікують перш за все за змістом і конструкцією запитань. Розрізняють відкриті запитання, коли респонденти відповідають у вільній формі. У закритому опитувальному листі всі варіанти відповідей передбачено. Напівзакриті анкети комбінують обидва варіанти.

Для класифікації анкет використовують численні критерії, пов'язані з темою опитувань: анкети на з'ясування ціннісних орієнтацій, статистичні анкети, хронометражі добових бюджетів часу.

Незалежно від того, використовуємо ми інтерв'ю чи анкетування, більшість проблем, пов'язаних із надійністю інформації, стають для них спільними.

Наступним етапом стає найважливіший момент у проведених дослідженнях – аналіз зібраної інформації.

Важливо пам'ятати, що самі статистичні дані нічого не пояснюють. Вони можуть вимагати з'ясування причин, установлених статистикою закономірностей.

Список використаної літератури

1. Вербець В.В. Методологія та методика соціологічних досліджень / В.В. Вербець. – Острог, 2001. – 185 с.

2. Вербець В.В. Соціально-педагогічний моніторинг у вузі: методологія, методика, організація: монографія / В.В. Вербець. – Рівне: РДГУ, 2002. – 309 с.
3. Малахов В.А. Группировка социологической информации В.А. Малахов // Социологические исследования. – 1989. – №2.
4. Соціальна експертиза в Україні: методологія, методика, досвід впровадження /За ред. Ю.І.Саєнка. – К.: Ін-т соціології НАНУ, 2000. – 194 с.
5. Сурмин Ю.П. Методология и методы социологических исследований: учеб. Пособие / Сурмин Ю.П., Туленков Н.В. – К.: МАУП, 2000. – 304 с.

ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПІДГОТОВКИ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ ЛІКАРІВ

Саричев Л.П., Сухомлин С.А.

Українська медична стоматологічна академія

Проаналізовано проблеми в підготовці лікарів-урологів, визначено шляхи їх розв'язання. Розкрито власний досвід підготовки лікарів-інтернів на кафедрі урології.

Ключові слова: урологія, лікарі-інтерни, навчальний процес, післядипломна освіта.

Problems in the training of urologists and the ways of their solution are analyzed. Revealed own experience of training interns at the Department of urology.

Keywords: urology, internship doctors, educational process, postgraduate education.

Модернізація системи вищої медичної освіти передбачає вдосконалення навчання на етапі інтернатури. Результатом має стати підготовка кваліфікованого фахівця, конкурентоспроможного на ринку праці, здатного до професійного зростання і роботи на рівні світових стандартів [4]. Розвиток нових лікувально-діагностичних та інформаційних технологій визначає необхідність підготовки фахівців, здатних до опанування і впровадження сучасних медичних досягнень у практичну діяльність [4].

Сучасний фахівець формується шляхом постійного підвищення професійних знань і вмінь, оволодіння сучасними технологіями [7, с. 54]. Однак у системі підготовки лікарів-урологів є проблема, пов'язана з недостатньою кількістю навчального часу. Так, із загального терміну навчання (8 років) навчання лікаря-уролога становить лише 2 роки. На додипломному етапі вивчення циклу урології триває всього 40 годин аудиторної роботи, при тому, що цього явно недостатньо. Тривала незмінність навчальної програми з урології унеможлиблює оволодіння сучасними інструментальними інноваціями й отримання уявлення про сучасні методи діагностики і лікування [1].

Недостатня кількість часу і рівень навчального процесу призводять до неотримання досить великою кількістю майбутніх лікарів-урологів повних і якісних знань [7, с. 54]. 100% студентів до закінчення циклу урології не володіють у повному обсязі необхідними знаннями і вміннями, а 35% вважають організацію навчального процесу незадовільною [7, с. 54]. Недостатність часу і нераціональна організація навчального процесу обмежують оволодіння сучасними теоретичними знаннями і практичними навичками в повному обсязі [7, с. 55]. Зазначені недоліки складають значні труднощі під час навчання в інтернатурі [7, с. 55].

Метою інтернатури є висококваліфікований фахівець, здатний до самостійної роботи, який оволодів методологічними, клінічними і медико-соціальними основами урології, здатний сформулювати вміння і навички самостійної професійної діяльності [7, с. 54]. У країнах Європи підготовка уролога триває 5-7 років, в Україні – 2. Якісній підготовці з урології в Європі сприяє також структурування теоретичних і практичних частин навчання на модулі з оцінкою їх у балах та розділення модулів за категоріями залежно від рівня кваліфікації. Для отримання наступного рівня необхідно відповідати певним вимогам і скласти іспит. Незважаючи на особисті прагнення лікарів-інтернів до навчання, бажання отримати необхідні для майбутньої роботи професійні знання і практичні вміння, процес навчання часто відбувається формально, переважно за оформленням медичної документації [7, с. 54]. Іншою проблемою є неповна відповідність програм навчання урології сучасним стандартам надання урологічної допомоги [8, с. 54]. Так, частина необхідних для опанування інтернами операцій і практичних навичок застаріла або не виконується через заміщення їх малоінвазивними лікувально-діагностичними втручаннями, а сучасні ендоскопічні й лапароскопічні втручання предствлені в програмі недостатньо. Також через дефіцит часу складно навчитися виконувати ці операції самостійно. По закінченні навчання приблизно половина інтернів можуть обґрунтувати найбільш раціональну техніку хірургічного втручання і надати екстрену урологічну допомогу [7, с. 55]. За даними літератури, три проблеми обмежують якісне навчання в інтернатурі: неможливість самостійного виконання операцій (78%), малий обсяг знань, що даються (43%), недоброзичливість співробітників кафедри (32%). До кінця навчання 58% інтернів не брали участі в екстрених урологічних операціях, у них не було досвіду надання екстреної медичної допомоги [7, с. 56].

Для розв'язання цих проблем протягом чинних термінів навчання необхідно сконцентруватися на лікуванні основних урологічних хвороб і оволодінні хірургічними навичками в обсязі малої, амбулаторної та екстреної урології [7, с. 56]. Для підготовки інтернів треба залучати багатопрофільні клініки, де використовуються інноваційні діагностичні й лікувальні технології, з підготовленим викладацьким складом та індивідуальною відповідальністю викладачів за підготовку ординатора [1]. Використання імітаційних комп'ютерних моделей різних оперативних посібників дозволяє частково оволодіти лікарю-інтерну необхідними оперативними втручаннями. Застосування симуляторів і участь у реальних операціях дозволяє значно ефективніше освоювати оперативні посібники [1].

Навчання лікарів-інтернів на кафедрі урології УМСА проводиться на багатопрофільній базі стажування високопрофесійними кадрами, з органічним поєднанням практичної й теоретичної підготовки. Зважаючи на важливість методів навчання і контролю знань [6], лекційні заняття проводяться з мультимедійним супроводом,